

wielkopolskie centrum onkologii

CHEMIOTERAPIA

Poradnik dla Pacjentów

Opracowanie tekstu

Piotr Czajka; na podstawie: „Chemioterapia” informator w języku angielskim

Konsultacja naukowa

dr n. med. Jerzy Załuski

Opracowanie graficzne

Urszula Stachowiak, GoldFish Studio

Zdjęcia

Microsoft Office

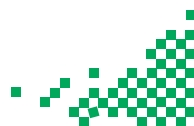
Więcej informacji o publikacji

Dział Szkoleń, Współpracy Naukowej i Zapewnienia Jakości Wielkopolskiego Centrum Onkologii
tel: 061 8850 801

Ten informator możesz pobrać ze strony:

<http://www.wco.pl/> – zakładka „Informacje dla Pacjentów”

Wstęp	4
Czym jest chemioterapia?	4
Jak działa chemioterapia?	4
Zgoda na leczenie	5
Jak podawana jest chemioterapia?	7
Czy hospitalizacja jest konieczna?	8
Badanie krwi i szpiku kostnego	9
Pozostałe badania	10
Cukrzyca a nowotwór	11
Szczepienie przeciwko grypie	12
Skutki uboczne	12
Uczucia i emocje	20
Płodność i antykoncepcja	20
Chemioterapia na co dzień	21
Długoterminowe skutki uboczne	23
Badania kliniczne	23
Kontakt	25
Notatki	25

Mamy nadzieję, że Ty i Twoja rodzina znajdziecie w naszym przewodniku użyteczne informacje na temat chemioterapii. Nie odpowiedzą one na każde pytanie związane z procesem leczenia, ponieważ broszura nie zastąpi rozmowy z lekarzem czy personelem pielęgniarskim. Zapoznanie się z przewodnikiem pozwoli Ci przygotować się do dyskusji z lekarzem o procesie leczenia i jego postępach. Więcej informacji odnośnie indywidualnych zaleceń terapeutycznych znajduje się w karcie leczenia.

CZYM JEST CHEMIOTERAPIA?

Chemioterapia oznacza stosowanie cytostatyków celem leczenia choroby nowotworowej. Wiele różnych farmaceutyków znajduje zastosowanie w chemioterapii, a każdy z nich atakuje komórki nowotworowe w inny sposób. Dlatego najczęściej podaje się kombinację kilku leków dla zwiększenia efektywności leczenia. Chemioterapia może być stosowana jako samodzielna metoda lub w połączeniu z radioterapią i chirurgią.

JAK DZIAŁA CHEMIOTERAPIA?

Leki przenoszone są w krwiobiegu do wszystkich części ciała, gdzie zakłócają rozwój szybko wzrastających komórek nowotworowych. Komórki niektórych zdro-

wych tkanek rosną równie szybko np. cebulki włosów, nabłonka przewodu pokarmowego czy szpiku, dlatego ulegają one szybkiemu uszkodzeniu pod wpływem chemioterapii.

Podawanie chemioterapii jest zależne od zastosowanej metody leczenia. W większości przypadków po każdej sesji chemioterapeutycznej następuje okres wypoczynku, tzw. cykl, który trwa od 1 do 4 tygodni. Długość leczenia zależy od uzyskiwanych wyników. Personel przedyskutuje z Tobą wszelkie indywidualne zalecenia.

ZGODA NA LECZENIE

Lekarze przedstawią informacje odnośnie optymalnej dla Ciebie metody leczenia oraz wyjaśnią jej wpływ na organizm. Po uzyskaniu satysfakcjonujących odpowiedzi na wszelkie pytania i wątpliwości zostaniesz poproszony o podpisanie formularza zgody na leczenie.

Korzyści wynikające z leczenia

Chemioterapia stosowana jest w różnych formach:

- chemioterapia wstępna (neoadjuwantowa) – stosowana u chorych przed zabiegiem operacyjnym, celem jej jest zmniejszenie guza, przez co zabieg operacyjny jest

łatwiejszy i bezpieczniejszy (stosowana głównie w przypadku raka piersi);

- chemioterapia rozsianej choroby nowotworowej – stosowana u chorych z przerzutami, celem jej jest zahamowanie rozwoju choroby nowotworowej. Okres zyskanej remisji (cofanie się objawów choroby) jest różny w zależności od chemiowrażliwości nowotworu i może trwać kilka, kilkanaście miesięcy lub nawet wiele lat;
- chemioterapia uzupełniająca (adjuwantowa) – stosowana u chorych po radykalnych zabiegach operacyjnych, u których z uwagi na niekorzystne rokowania w badaniu histologicznym istnieje większe ryzyko rozsiewu choroby nowotworowej. W niektórych nowotworach takich jak: rak piersi lub jelita grubego, w sposób istotny wpływa to na zmniejszenie ilości nawrotów choroby.

Czy istnieją inne, alternatywne metody leczenia?

Wszystkie metody niosą za sobą wiele korzyści, podobnie jak ryzyko potencjalnych objawów niepożądanych. Rozważenie dostępnych opcji pozwoli pacjentowi podjąć świadomą decyzję. Do najczęściej stosowanych metod leczenia zaliczamy chirurgię, radioterapię oraz kombinację chemio- i radioterapii łącznie z przyjmowaniem leków łagodzących objawy.

Jakie skutki niesie za sobą odmowa przeprowadzenia chemioterapii?

Istnieje ryzyko, że nowotwór będzie wzrastał, a objawy choroby staną się bardziej uciążliwe. Powinieneś porozmawiać z lekarzem, jak postępować w takim przypadku.

JAK PODAWANA JEST CHEMIOTERAPIA?

Chemioterapia jest podawana na kilka sposobów:

- doustnie w postaci tabletek, kapsułek lub płynów,
- w formie zastrzyku dożylnego (duża objętość płynu podana za jednym razem) lub kroplówki; iniekcje wykonywane są przez pielęgniarkę i nie są bardziej bolesne niż tradycyjne zastrzyki czy pobranie krwi; jeżeli pacjent odczuwa ból podczas terapii powinien niezwłocznie powiedzieć o tym pielęgniarce,
- za pośrednictwem wkłucia centralnego; jest to cienka rurka wprowadzana do żyły podobojczykowej lub szyjnej; cewnik umieszczany jest w znieczuleniu miejscowym. Wkłucie centralne redukuje liczbę dodatkowych nakłuć ponieważ oprócz podawania chemioterapii możliwe jest pobieranie krwi do badań,
- poprzez „port naczyniowy”, którego zadaniem jest sprawić, aby każda iniekcja do żyły, tętnicy lub otrzewnej miała formę zwykłej iniekcji podskórnej,

- wykorzystując pompy infuzyjne; umożliwiają one podanie dokładnie zalecanej dawki leku w ściśle określonym czasie.

CZY HOSPITALIZACJA JEST KONIECZNA?

W zależności od zastosowanej metody leczenia będziesz mógł wrócić do domu w tym samym dniu lub zostaniesz w szpitalu przez kilka dni. Niektórym pacjentom chemioterapia zajmuje niewielką część dnia i nie muszą pozostawać w łóżku.

Warto pamiętać, że wizyta w szpitalu może się przedłużyć, najlepiej przeznaczyć na nią cały dzień mimo, że niektórzy pacjenci skończą leczenie szybciej. Jeżeli wykonywana jest iniekcja lub wlew kroplowy chory może spodziewać się, że będzie leczony w trybie ambulatoryjnym.

W przypadku konieczności pozostania w szpitalu na noc, zostaniesz przyjęty na oddział. Na kolejnych stronach wyjaśniono, dlaczego chemioterapia może zająć tyle czasu. Jeżeli wybierasz się do placówki samochodem, dobrze jest poprosić członka rodziny lub znajomego o poprowadzenie samochodu w drodze powrotnej po skończonej chemioterapii (po zabiegu możesz odczuwać zmęczenie).

Od momentu rozpoczęcia leczenia przy każdej wizycie w szpitalu pobierana jest próbka krwi do badań. Przed każdym cyklem leczenia sprawdzany jest skład krwi pod względem zgodności z normami laboratoryjnymi. Skład krwi oznacza liczbę czerwonych i białych krwinek oraz liczbę komórek zwanych płytkami krwi. Chemioterapia niekorzystnie oddziałuje na szpik kostny, co przejawia się spadkiem liczby tych krwinek. Czasami, kiedy wyniki badań krwi odbiegają od normy, kolejny cykl leczenia zostaje przesunięty o kilka dni lub lekarz zapisze leki pobudzające przyrost białych krwinek.

Czerwone krwinki nadają krwi zabarwienie i transportują tlen z płuc do wszystkich części ciała. Zmniejszenie ich liczby nazywane jest anemią. Anemia powoduje zmęczenie, trudności w oddychaniu i zawroty głowy. Łagodna jej odmiana może stanowić rezultat chemioterapii i z reguły nie wymaga dodatkowego leczenia. Czasami wykonywana jest transfuzja krwi lub podawane są leki powodujące przyrost hemoglobiny.

Białe krwinki pomagają zwalczać stany zapalne. Spadek ich liczby powoduje obniżenie odporności organizmu na infekcje. Po chemioterapii ilość białych krwinek samoczynnie wraca do normy, czasami jednak lekarz może przepisać zastrzyki, aby pomóc w ich odbudowie.

Płytki krwi umożliwiają proces krzepnięcia. Jeżeli ich liczba spada, pacjent może zauważyć krwawienie z dziąseł podczas mycia zębów. Częściej niż zwykle występuje krwawienie z nosa, a siniaki tworzą się od drobnych stłuczeń. Podobnie jak w przypadku białych i czerwonych krwinek, ilość płytek zwykle samoczynnie wraca do normy, jednak czasami konieczna jest ich transfuzja.

POZOSTAŁE BADANIA

Wykonywane są dość często dla sprawdzenia poprawności funkcjonowania organów. Jest to ważne, szczególnie przed rozpoczęciem chemioterapii. Leczenie może być modyfikowane w zależności od wyników.

Nerki

Niekiedy do badania niezbędne będzie badanie moczu z ostatnich 24 godzin. Jeżeli wynik testu okaże się niedobry czasami wykonuje się powtórne badania lub przeprowadza dodatkowe testy.

Serce

Niektóre leki wykorzystywane w chemioterapii mogą wpływać na jego funkcjonowanie. Przed rozpoczęciem

chemioterapii lekarz przeprowadza z pacjentem wywiad dotyczący m.in. choroby nadciśnieniowej czy duszniczy bolesnej lub zleca badania uzupełniające tj. echo- lub elektrokardiogram.

■ Wątroba

Funkcjonowanie wątroby sprawdza się w oparciu o wyniki badań krwi.

■ CUKRZYCA A NOWOTWÓR

Jeżeli chorujesz na cukrzycę powinieneś poinformować o tym fakcie lekarza prowadzącego. Niektóre leki wykorzystywane w chemioterapii mogą podwyższać poziom cukru we krwi. W tym okresie pacjenci mogą mieć problemy z jego kontrolowaniem. Dla cukrzyków otrzymujących chemioterapię w warunkach szpitalnych przewidziano odpowiednią dietę.

W przypadku trudności z kontrolą poziomu cukru we krwi, po wypisie ze szpitala skontaktuj się z lekarzem pierwszego kontaktu, lub ze swoim lekarzem diabetologiem, który przekaze Ci zalecenia.

Nie ma przeciwwskazań do wykonania szczepienia w trakcie chemioterapii. Warto zaznaczyć, że szczepienie może nie zapewniać tak wysokiej ochrony jak zwykle. Jeśli zamierzasz wykonać inne szczepienia, powinieneś wcześniej skontaktować się z lekarzem prowadzącym.

SKUTKI UBOCZNE

Chemioterapia niekorzystnie oddziałuje na zdrowe komórki. W tym paragrafie opisano najczęściej występujące skutki uboczne. Większości z nich można skutecznie zapobiegać.

Występowanie skutków ubocznych jest zależne od zastosowanego leku lub kombinacji leków. Lekarz lub pielęgniarka poinformują Cię, jakiego rodzaju odpowiedzi organizmu możesz się spodziewać.

Czasami chemioterapia podawana w formie wlewu kroplowego lub zastrzyku może przeciekać na zewnątrz żyły. Taka sytuacja nazywana jest **wynaczynieniem**. Wynaczynienie, w przypadku niektórych leków, może być dość niebezpieczne. Jeżeli w trakcie lub po iniekcji odczuwasz ból wokół miejsca podania, powinieneś niezwłocznie poinformować o tym personel medyczny.

■ Infekcje

Większość leków stosowanych w chemioterapii obniża odporność organizmu na infekcje. Czasami łagodne infekcje mogą przekształcić się w poważniejsze stany chorobowe wymagające hospitalizacji. W przypadku wystąpienia kaszlu, bólu gardła, dreszczy czy stanu podgorączkowego (powyżej 37,5°C) skontaktuj się z lekarzem.

Większość infekcji powodują wirusy oraz bakterie normalnie występujące na skórze czy w jelitach. Są one nieszkodliwe w przypadku normalnego poziomu odporności. W razie obniżenia odporności, mogą one powodować chorobę.

Zalecenia ogólne:

- utrzymuj wysoki poziom higieny; szczególne należy zadbować o higienę rąk przed i po wyjściu z toalety, a także w przypadku biegunki,
- powinieneś unikać kontaktu z osobami przeziębionymi czy chorującymi na ospę wietrzną, grypę, odrę; jeżeli nie chorowałeś na ospę wietrzną, a pozostajesz w kontakcie z osobą chorą na ospę lub półpasiec, skontaktuj się z naszą placówką,
- w trakcie używania nożyczek, igieł, noży należy zachować szczególną ostrożność,

- do czyszczenia zębów używaj szczoteczek z miękkim włosiem,
- nie wyciskaj ani nie drap krost (ropnych wykwitów),
- w razie zranienia czy zadrapania natychmiast przemyj miejsce ciepłą wodą, mydłem i zastosuj środek odkażający,
- noś rękawiczki ochronne w trakcie prac w ogrodzie czy sprzątania po zwierzętach domowych,
- nie wykonuj szczepień ochronnych bez konsultacji z lekarzem.

■ Mdłości i wymioty

Niektóre rodzaje chemioterapii wywołują mdłości i/lub wymioty. W trakcie leczenia istnieje prawdopodobieństwo ich wystąpienia. Stosuje się wtedy środki przeciwwymiotne w postaci tabletek, czopków lub zastrzyków. Możesz doświadczać łagodnych mdłości. Jeżeli mają one charakter uporczywy, niezbędna jest konsultacja lekarska. Istnieje kilka metod leczenia opisywanych objawów, dlatego przy braku skuteczności jednej z nich zastosowana zostanie inna.

W 24 godziny po chemioterapii najlepiej unikać tzw. „ciężkich posiłków”, można natomiast spożywać lekkie przekąski. W tym okresie najlepiej wystrzegać się alkoholu. Ponadto, częstą przypadłością w 24 godziny po leczeniu jest utrata apetytu.

Dbanie o higienę spożywanych posiłków jest niezwykle ważne. Przed każdym kontaktem z produktami żywnościowymi należy umyć ręce. Pacjent z problemami żołądkowymi tj. biegunką czy wymiotami, nie powinien przygotowywać posiłków.

Do przyrządzania jedzenia powinieneś używać czystych przyborów kuchennych, które po posiłku trzeba dokładnie umyć.

Żywność powinna być przechowywana w odpowiednich warunkach. Potrawy gotowe do spożycia trzeba rozdzielić od półproduktów. Surowe mięso najlepiej trzymać w zamkniętych pojemnikach lub na niższych półkach lodówki, aby zapobiec ociekaniu na inne produkty.

Surowe mięso np.: wołowinę, wieprzowinę czy drób należy długo gotować. Środek gotowanej potrawy powinien być gorący, co zapewnia, że wszystkie bakterie są zabite. Wskazana jest rezygnacja z produktów „na wynos” oraz z ponownego odgrzewania wcześniej przygotowanych posiłków.

Więcej informacji dotyczących odżywiania się w trakcie leczenia onkologicznego znajdziesz w poradniku Wielkopolskiego Centrum Onkologii „Dieta a nowotwór”.

■ Utrata włosów

Niektóre leki mogą powodować osłabienie lub wypadanie włosów. Może wystąpić także utrata owłosienia z innych powierzchni ciała np. rzęs, okolicy łonowej. Włosy zaczynają wypadać ok. 10-14 dnia od momentu rozpoczęcia terapii. Ta sytuacja ma charakter czasowy; włosy zaczynają odrastać po zakończeniu leczenia, a w przypadku niektórych pacjentów jeszcze wcześniej.

Możesz odczuwać mrowienie i bolesność skóry głowy, które są objawami charakterystycznymi, kiedy włosy zaczynają wypadać. Objawy złagodzić mogą proste środki przeciwbólowe np. Paracetamol. Jeżeli skóra głowy staje się sucha i swędząca, należy zastosować kremy z dużą zawartością wody.

Jeżeli planujesz nosić w tym okresie perukę, powinienś zaopatrzyć się w nią jeszcze przed utratą włosów. Umożliwia to odpowiednie dopasowanie koloru peruki do naturalnego koloru włosów. Niektórzy wybierają peruki z długimi włosami, stylizowanymi przez fryzjerów. Czasami chorzy decydują się na założenie apaszki, chusty czy turbanu.

■ Ochrona przeciwśłoneczna

W czasie ekspozycji na promienie słoneczne wymagana jest specjalna ochrona. Pewne rodzaje chemioterapii mogą uczynić skórę bardziej podatną na słońce. Jak najkrócej przebywaj bezpośrednio na słońcu i używaj kremów z wysokimi filtrami, a także noś luźne ubrania. Jeżeli dojdzie do utraty włosów należy pamiętać o ochronie głowy, uszu i karku, poprzez noszenie czapki, kapelusza i szala.

■ Zaparcia i biegunki

Chemioterapia może wywoływać czasowe biegunki i zaparcia. Jeżeli wystąpią, należy powiadomić o tym lekarza, który zapisze odpowiednie leki. Zaparcia mogą czasami stanowić duży problem, dlatego warto rozpocząć leczenie we wczesnej fazie. Często pomagają zmiana nawyków żywieniowych.

■ Żyły

Jeżeli chemioterapia podawana jest w formie wlewu kroplowego, żyły mogą stać się twardsze, bardziej bolesne oraz ciemniejsze niż zwykle. Wówczas możliwe jest podawanie chemioterapii do innej żyły lub założenie dojścia centralnego. Po zakończeniu leczenia objawy stopniowo ustępują.

■ Problemy z jamą ustną

Dla utrzymania odpowiedniej higieny w jamie ustnej należy czyścić zęby dwa razy dziennie. Sugeruje się nawet mycie zębów po każdym posiłku. Do pielęgnacji zębów zaleca się używanie szczoteczki ze średnim włosiem oraz pasty z fluorem. Chemioterapia może wywoływać owrzodzenia i bolesność wyściółki jamy ustnej. W przypadku wystąpienia takich objawów należy zmienić szczoteczkę na miękką.

Lekarz może przepisać do płukania jamy ustnej specjalne płyny, które łagodzą dolegliwości.

W razie wystąpienia opisanych problemów powinieneś używać płynu do płukania jamy ustnej dwa razy dziennie, tak długo, jak będziesz go w stanie tolerować. Następnie zastąp go wodą i płucz usta co 2-4 godziny. Niektórym pacjentom ulgę przynosi ssanie kostek lodu. Podrażniająco natomiast działają ostre potrawy oraz gorące płyny. Ponadto należy zrezygnować ze spożywania alkoholu i palenia papierosów.

■ Ogólne osłabienie

Stosowanie niektórych rodzajów chemioterapii wywołuje u pacjentów bardzo duże zmęczenie. W takiej sytuacji po-

winieneś więcej odpoczywać i poprosić o pomoc w pracach domowych. Czasami wskazana jest czasowa rezygnacja z aktywności zawodowej (zwolnienie chorobowe). Nie należy zapominać jednak, że na organizm korzystny wpływ wywiera zarówno odpoczynek jak i niewielka aktywność fizyczna.

■ Pozostałe skutki uboczne

Występują tylko w przypadku stosowania określonych leków i obejmują:

- mrowienie i drętwienie palców rąk i stóp,
- zmiany smaku,
- ubytek słuchu,
- dzwonięcie i szumy w uszach,
- ból szczęki,
- bóle mięśniowe,
- gorączka,
- łzawienie,
- sucha, czerwona i oboląta skóra rąk i stóp.

Jeszcze przed rozpoczęciem terapii lekarz poinformuje Cię, czy któryś z powyższych skutków ubocznych wystąpi w trakcie leczenia. Jak w przypadku pozostałych objawów niepożądanych mają one charakter przemijający!

Czasami podczas chemioterapii możesz odczuwać zaniepokojenie, a nawet „mieć wszystkiego dość”. Takie wahania nastrojów mijają wraz z postępującym procesem leczenia. Jeżeli opisany dyskomfort psychiczny występuje przez dłuższy czas, możesz zwrócić się do lekarza lub szpitalnego psychologa. Aby dowiedzieć się więcej o uczuciach i emocjach, mogących pojawić się w trakcie choroby nowotworowej, polecamy poradnik Wielkopolskiego Centrum Onkologii “Emocjonalne skutki choroby nowotworowej”.

PŁODNOŚĆ I ANTYKONCEPCJA

Kobiety

W trakcie chemioterapii krwawienia miesięczne mogą być nieregularne bądź w ogóle nie występować, ale niektóre kobiety pozostają płodne. Niezwykle istotne jest, aby kobieta w okresie przyjmowania chemioterapii nie zaszła w ciążę, gdyż może to prowadzić do wad płodu. Stosowanie antykoncepcji staje się koniecznością. Po zakończonym leczeniu krwawienia miesięczne mogą występować nieregularnie, ponieważ chemioterapia może wywołać niepłodność. Jeżeli kobieta przed podjęciem leczenia używała środków antykoncepcyjnych powinna powiadomić o tym lekarza prowadzącego. Czasami zachodzi konieczność zmiany tego środka.

■ Mężczyźni

Niektóre rodzaje chemioterapii wywołują niepłodność. Warto, aby przed rozpoczęciem leczenia pacjent rozważył możliwość oddania nasienia do banku nasienia. W początkowych etapach leczenia męczyzna może pozostawać płodny, dlatego konieczne jest stosowanie antykoncepcji. Poczęcie dziecka w okresie terapii niesie za sobą ryzyko uszkodzeń płodu. Używanie prezerwatyw w trakcie stosunku zabezpiecza partnerów przed narażeniem na pozostałości po lekach stosowanych w chemioterapii obecnych w nasieniu czy pochwie. Dodatkowo prezerwatywa chroni przed infekcjami.

■ CHEMIOTERAPIA NA CO DZIEŃ

Zanim zaplanujesz swoje wakacje powinieneś wcześniej przedyskutować wszelkie plany z lekarzem prowadzącym. Czasami konieczna jest zmiana terminu urlopu na okres po zakończeniu terapii. Możesz również zorganizować wakacje pomiędzy kolejnymi cyklami chemioterapii jednakże nie zaleca się wyjazdów zagranicznych. Jeżeli przewidujesz wyjazd za granicę, powinieneś poczekać przynajmniej miesiąc od ostatniego cyklu leczenia, ponieważ substancje używane w trakcie terapii działają w organizmie przez pewien czas od momentu podania.

■ Aktywność

Powrót do normalnej aktywności fizycznej dla większości osób nie stanowi większej przeszkody. Samopoczucie powinno warunkować podejmowane przez Ciebie działania. W przypadku zmęczenia konieczny jest odpoczynek.

■ Inne leki

Powinieneś poinformować lekarza prowadzącego o wszelkich samodzielnie stosowanych lekach. W większości przypadków możliwe jest dalsze ich przyjmowanie, niemniej wymaga to konsultacji lekarskiej.

■ Alkohol

Nie zaleca się spożywania alkoholu do dwóch dni po zakończeniu chemioterapii. Pewne leki niekorzystnie reagują z alkoholem. Jeżeli będą one wykorzystywane w terapii lekarz poinformuje Cię o tym fakcie.

■ Preparaty roślinne i suplementy diety

Pewne powszechnie przyjmowane suplementy i preparaty mogą oddziaływać z lekami onkologicznymi. Lekarz powinien zostać poinformowany o wszystkich środkach

stosowanych przez Ciebie np. witaminy, czosnek w kapsułkach, olej z wątroby rekina, echinacea, dziurawiec. Niekiedy wskazane jest zaprzestanie ich stosowania.

DŁUGOTERMINOWE SKUTKI UBOCZNE

Niektóre skutki uboczne mogą ujawniać się dopiero po dłuższym okresie czasu. Jednakże lekarz może podjąć kroki chroniące Cię przed większością z nich. Potencjalne korzyści wynikające z leczenia powinny przeważać nad ryzykiem poważnych i trwałych uszkodzeń serca, płuc, nerek i szpiku kostnego.

Czasami zastosowanie pewnych leków niesie za sobą niewielkie prawdopodobieństwo rozwoju innego nowotworu. Jeżeli istnieje ryzyko wystąpienia któregośkolwiek z opisanych czynników, zostaniesz o tym poinformowany.

W razie wystąpienia krwawień, siniaków, złego samopoczucia, czy podejrzenia infekcji należy niezwłocznie skontaktować się z lekarzem.

BADANIA KLINICZNE

Badania nad nowymi metodami wykorzystywania chemioterapii trwają nieustannie. Ponieważ nie ist-

nieją leki, które są w 100% skuteczne w leczeniu nowotworów, lekarze ciągle poszukują bardziej efektywnych sposobów terapii. Kliniczne próby nowych leków to jedyna rozsądna metoda testowania nowych kuracji.

Pacjenci uczestniczący w badaniach wybierani są losowo (z reguły przez komputer), ponieważ rezultaty muszą być wiarygodne. Ponadto wykazano, że jeżeli lekarz wybiera lub proponuje pacjentom uczestnictwo w badaniach może nieświadomie i niekorzystnie to wpłynąć na wynik próby statystycznej.

W przypadku przeprowadzania badań z próbą kontrolną, niektórzy pacjenci otrzymują dotychczas stosowane leki, podczas gdy pozostałym uczestnikom badania podawane są nowe leki. W ten sposób udowadniana jest skuteczność leczenia. Nowa terapia jest lepsza, gdy oddziałuje efektywniej na nowotwór albo jest równie skuteczna jak dotychczas stosowana, ale ma mniej skutków ubocznych.

Przeprowadzanie badań musi zostać zatwierdzone przez odpowiedni komitet etyczny. Każdy uczestnik badania przed jego rozpoczęciem powinien podpisać świadomą zgodę na uczestnictwo w testach. Świadoma zgoda oznacza, że znasz cel badania oraz dokładnie wiesz, w jaki sposób będzie przeprowadzane badanie.

Nawet po wyrażeniu zgody na uczestnictwo w badaniu możesz na każdym etapie leczenia zrezygnować z dalszego udziału. Decyzja odmowna z Twojej strony w żaden sposób nie wpłynie na postawę lekarza wobec Ciebie. W przypadku rezygnacji lub przerwania uczestnictwa w badaniu, będziesz otrzymywał dotychczas stosowane leki.

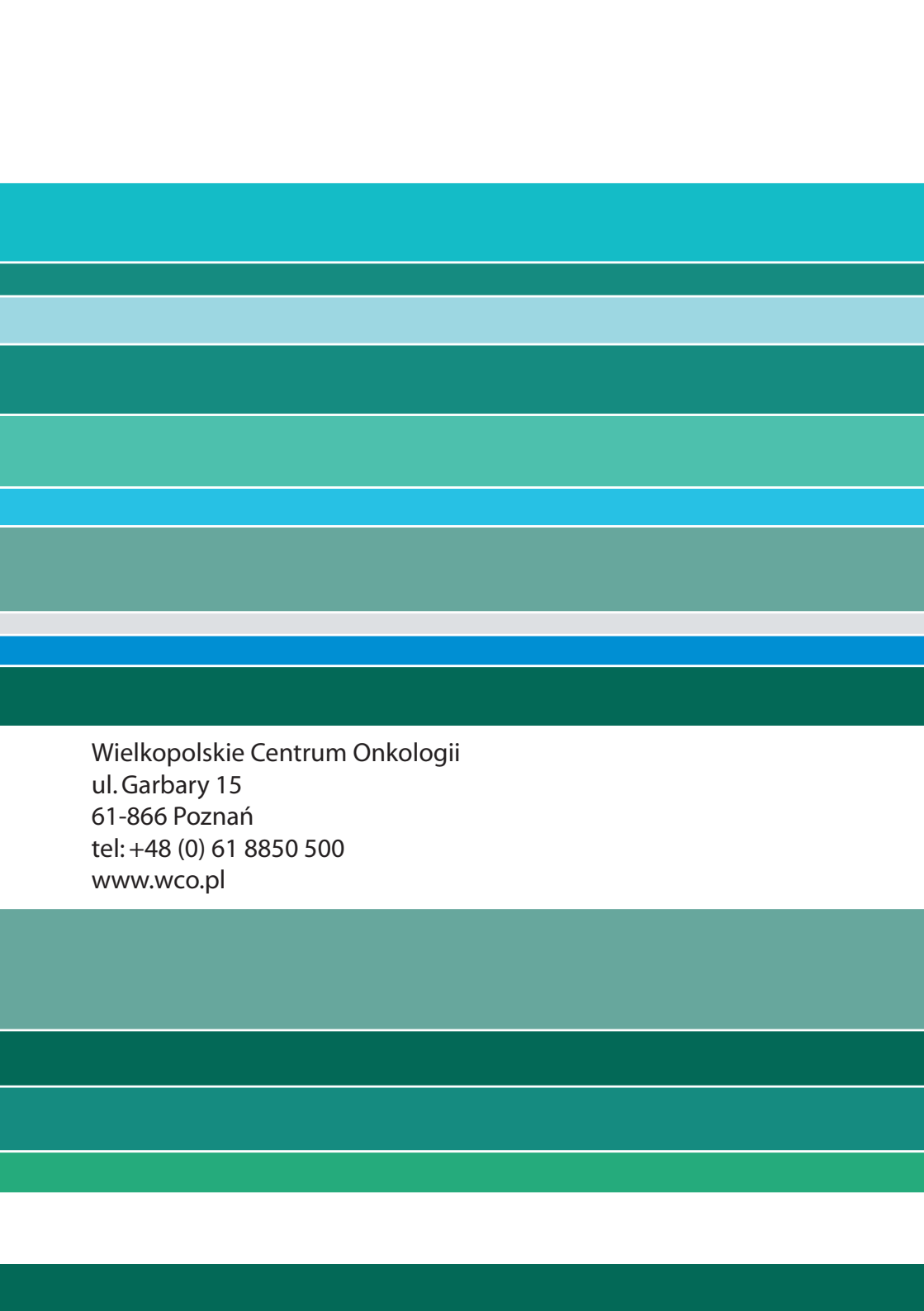
KONTAKT

Wielkopolskie Centrum Onkologii

ul. Garbary 15, 61-866 Poznań,

tel.: 061 8850 500

NOTATKI

Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15
61-866 Poznań
tel: +48 (0) 61 8850 500
www.wco.pl